

Matthaeus, et Marcus repugnant Lucae dicenti; *Calecum sanguinis* (et non vini) *pro nobis effundi*. 3. Ait: « Absurdam sententiam tribuit Lucas Bellarmius: Hie calix, id est, hic sanguis, novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effunditur ». Resp.: Non Bellarmium Lucas, sed Amesium Bellarmio affligeretur absurdam sententiam; perspicuum est cuius non caco, utrunque dicta legenti. 4. Ait: « Difficultas in isthac loco multa est de grammatica concordanția nominis *Hoc*: difficultas autem reliquæ phrasœos, in cæstori Evangelistis perspicue tollitur, sed non est hujus loci ». Resp.: Revera difficultas omnis, quam pro suo pane movent Lutherano-Calvinisticæ, ex his verbis Lucas clarissime tollitur. Punctum autem difficultatis, quo Sacramentarii hinc implicantur, Amesius attingere non est ausus.

Bellar. 4. Vera est igitur Catholicorum sententia qui illud *Hoc* demonstrare volunt, non panem, sed rem contentam sub speciebus panis; quæ etsi antea fuerat panis, tamen tunc jam erat Christi corpus: unde sequitur, quod etiam ex hac particula probetur veritas corporis Christi. Amesius 1: « Catholicæ Pontificiorum sententia una nulla est » (ex Alex. Alens. quatuor; ex Joan. de Rada quinque opiniones Scholasticorum refert: deinde subdit): « Bellar. hanc ultimam sententiam videtur approbare: sed sophistice declinat omnem disputationem adversam per ambiguam illam, et inutilem formulam »: Tunc jam erat Christi corpus. « Non enim auctor est definire, utrum tunc fuerit corpus Christi, cum Dominus illam vocem *Hoc* proferebat; vel jam tandem, cum totam sententiam protulerat etc. » Resp.: Bellarmio contra haereses disputantes satis fuit expugnasse illum errorem, quo Lutherano-Calvinianis per hoc intelligent panem. Nec juvat hos, quod etiam Alensis, Bonaventura, et Holtkot dicant, per *Hoc* demonstrari panem; hi enim expresse nihilominus assurunt, panem substantialiter in corpus Christi converti: merita tamen etiam sic rejecit a S. Thoma etc., ut intolerabilis, si loquamus de eo, quod in recto demonstratur. Cetera Theologorum sententiae non incongrue videntur conciliari posse, si (ut observat Tannerus num. 31.) distinguantur tria, quæ occurunt, cum alienus rei sit demonstratio. 1. *Est*, materiale demonstratum, seu res illa, in quam cadit demonstra-

gio. 2. Formale demonstratum *Quod*. 3. Formale demonstratum *Quod*. Ut cum dico: Quod in hoc dumeto moveretur, est cervus; formale demonstratum *Quod*, penes quod nempe fit demonstratio, est motus in hoc dumeto. Materiale demonstratum, cui scilicet re ipsa convenit formale demonstratum *Quod*, seu nota demonstrationis, est cervus secundum se: formale demonstratum *Quod*, est animal, quod in hoc dumeto moveretur qua tale. Similiter 4. formale demonstratum per particulam *Hoc*, sive ut *Quo*, sive ut *Quod*, non est Christus, ut est sub speciebus. 2. Formale demonstratum *Quo*, sunt praesentes species: penes has enim fit demonstratio. 3. Formale demonstratum *Quod*, est contentum sub speciebus, id est, substantia singularis sub communis ratione existentis sub speciebus, abstractando tunc quando fit demonstratio, quæ, et qualis sit illa substantia, et num in re ipsa præsens sit, vel non. 4. Materiale demonstratum est corpus Christi, quia est illud, cui in ipsa competit nota demonstrationis, seu, de quo in recto predicatorum formale demonstratum: Et in hoc sensu vera est sententia Vasq. et Maldon., quæ juxta primum sensum aliqui falsa esse ostendunt; ut bene ostendit S. Thomas. Itaque, etsi singularis illa substantia, quæ in recto formaliter demonstratur, tunc præcise, cum fit demonstratio, nec ut præsens, nec ut absens demonstretur: tamen re ipsa absens est; ad propterea nolla hic substantia in recto; nec sub communis, nec sub particulari aliqua ratione, etiam individuæ vagæ demonstratur, quæ sit jam præsens, cum fit demonstratio: nec omnino præsens adest quidquam tunc, quod in recto demonstratur. Ratio, quia quod in recto demonstratur, debet esse tale, de quo in recto predicatorum corpus Christi, ut patet ex forma verborum. Sed tunc cum fit demonstratio, nihil adest, de quo in recto possit prædicari corpus Christi. Ergo. Et sic evanescunt cavilli Amesiani.

EST.

Bellar. 1. *Est*, nihil significat, nisi est. Unde manifesta est Calvinus calumnia, cum ait, Catholicos accipere *Est*, pro transubstantiari. Calvinus calumniam silentio suo agnoscit Amesius; qui tamen, ne omnino taceat, ait: « Varia aliquo modo posse per istam voculam *Est* significari, quamvis nil

significet præter est, scilicet esse, vel essentiale, vel accidentale etc. » Ita est: Sed quid hoc ad rem?

Bellar. 2. *Est* habet simplicissimam, et communissimam significacionem, ita ut omnia alia verba resolvantur in hoc, et aliquid aliud, ut homo ambulat, id est, est ambulans. Amesius: « Non possunt omnia alia verba in *Est* resolvi ». Socrates docet, Socrates docet, « non possunt hie verba illa », docet, docetur, « resolvi in *est*; ita ut eadem affectiones maneat, cause scilicet ad effectum, et subjecti ad actum, qui circa illud versatur. » Resp.: Quidnam bene sic resolvatur: « Socrates est docens: Sortes est, qui docetur? » Nonne in priori manet reque relatio ad doctrinam quam tradit; in posteriori relatio Sortes ad doctrinem, qua ipsi fit? « Panis fit corpus », aequivalent huic: « Panis est id quod vertitur in corpus», quis dubitet? Multa hic libido vellicandi appetunt in Amesio, ubi revera nihil ad rem faciens opponere potest. Namvis enim verum est, ly *Est*, esse copulam omnium propositionum, juxta sanam logicam formandarum. Item quod tropi non ponantur in verbis, nisi ratione peculiaris alicuius significacionis; ideoque cum, *Est*, nihil significet, nisi conjunctionem unius cum altero, aut ipsum esse, commune omnibus rebus, sequitur, tropum non esse in verbo *Est*, neque pro significat sumi.

CORPUS.

Bellar. 1. : Nusquam in Scriptura accipiatur corpus Christi pro ejus signo, vel figura. Amesius 1: « Hæc est quæstio ». Resp.: Sed a Sacramentariis contra sensum Orientalium, et Occidentalium Ecclesie mota, cum majori impietate, quam Ariani movebant de ea unitate, quæ Christus dixit: *Ego*, et *Pater unus sumus*. Et Joannes: *Hi tres unus sunt*. Amesius 2. « Cum Christus accipiatur pro figura Christi, I Corinth. x. *Petra erat Christus*: quid possit prohibere, quia simili accepit admittitatem de corpore Christi? » Resp.: Falsum est, quod hic assumunt Tropistæ. Neque enim typice, sed revera, et proprie petra (de qua ibi Apostolus) erat Christus. Non enim agit de corporali petra, seu saxa rupe deserti, quæ typice significabat Christum (quia haec rupe non consequebatur Hebreos); sed agit de spirituali petra (ut disertus verbis

affirmat), id est, de petra, quæ spiritualiter, et typice per rupem illam significabatur. Hæc vero petra spiritualis significata per alteram spirituale significantem non erat typus, seu figura Christi; sed erat ipsem et verus Christus. Hie enim est, qui virtute divinitatis sue Hebreos per omnia deserit loca, ceu comes consequebatur. Ita etiam interpretantur Apostolum Glossatores Jenenses-Lutherani. Amesius 3. : « Numquam in Scriptura: *Hoc est corpus*, significat corpus, quod vi verborum illorum incipit esse ». Quid mirum? Nusquam in Scriptura repe-riunt ea verba, nisi ubi de institutione hujus Sacramenti agitur.

Bellar. 2. : Nihil est de quo prædictetur signum corporis, nisi verum, et naturale corpus sit signum sui ipsius. Nam quod *Hoc*, non demonstrat panem, paulo ante ostensum est. Nec habet aliud Amesius, quod opponat, nisi illa ipsa protrita.

Bellar. 3. : Intelligitur corpus, quod est pro nobis datum; sicut appetit ex sequentibus verbis: Sed corpus tropice acceptum non est datum pro nobis. Ergo. Amesius: « Panis est signum veri illius corporis, quod pro nobis est datum ». Resp.: Hoc saepè repetitur a Sacramentariis, sed numquam probatur. Legant nobis hoc ex S. Scriptura, sicuti nos legimus: *Hoc est corpus*. Adhære illæ voces, διδούσεν, et ἐκπυγόμενον debent conjungi cum substantivo in recto, non in oblique. Ergo non cum *Corporis*, sed cum *Corpus*. Amesius: « Puerilis haec objectio, a triviali pueri facile solveretur, ex difference syntaxeos grammaticæ, in tropo, et in explicazione tropi. Nonne eadem est convenientia varietas in quolibet vulgari tropo, ut: Amor est ignis ardens: Amor est similis ardenti? » Resp.: Nisi poterent principium Sacramentarii, obturando tropum, ubi nullum ejus appetit vestigium; et si constaret, quod *Corpus* hic signum *Corporis* denotet, puerilis foret ea objectio. At cum verba Evangelii clare stent pro Catholicis, necessario etiam presumuntur, ly « traditum, effusum », jungi debere cum *Corpus* in recto, minima autem cum « signo *Corporis* » in oblique.

Hactenus defendere conatus est Amesius OEcclampsadi interpretationem, quæ per corpus intelligit signum corporis. Deinceps etiam satagit tueri figuram sui magistrum Calvinum, qui putat « panem Eucharisticum non appellari signum corporis, sed ipsum

corpus, quia est signum efficacissimum». Sed hoc argumentum rejicitur 1, ex principio quadam ipsius Calvini lib. iv. cap. 17. §. 5. « Credere in Christum non est vere manducare Christum, sicut videre cibum, non est manducare etc. » At ex sententia Calvinii aperte sequitur, nihil aliud esse manducare Christum, nisi credere in ipsum : Ergo ex sententia Calvinii non vere manducatur corpus Christi. Minor probatur : quia manducatio est actus manducantis, non cibi manducati. At in manducatione corporis Christi (secundum Calvinum) nulla est actio hominis manducantis : Ergo ipsum credere est manducare juxta Calvinum. Minor probatur : quia illa unio corporis Christi nobiscum, que sequitur post actum fidei, non est aliqua actio, sed relatio sequens apprehensionem fidei; vel si actio est, non est nostra, sed Christi : ita enim ipsi docent, ex hoc, quod quis credit, sequi, ut Christus se totum ei donet etc.) Hoc argumento, qui vidit omnino obtruncari figuramentum Calvinianum, enormiter illud truncando enervavit Amesius. Ne tamen videatur herbam porrigit Bellarmine, argumentum integre proposito, addit : « Credere vere et vivide in Christum, est vera ejus manducatio spiritualis; sed peculiaris modus in actu fidei, secundum medi Sacramentalia naturam peculiarem, requiritur insuper ad manducationem spiritualem illam, que est efficax ». Resp. : Meritis quis dubitarit, an ipsemet Amesius intellexerit, quid hic sibi velit. Numquid enim, juxta ipsum, omnis actus fidei vivus et efficax, est manducatio spiritualis viva, et efficax? Ergo sive in «sive extra Sacramentum ille exercetur, semper erit manducatio spiritualis, viva efficax. Quid vero hoc ad argumentum Bellarmini?

Idem Calvini figuramentum rejicitur 2. Sacramenta vetera, Verbum, Baptismus, et imago Crucifixi, eamdem efficaciam habent cum pane Eucharistiae Calvinistico. Nam nihil aliud tribuit Calvinus Eucharistie, nisi ut sit symbolum revocans in memoriam Christi passionem, et ea ratione fidem excitans. At ineptus esset, qui diceret, aliquid illorum esse corpus Christi : Ergo ineptus etiam est efficax ejus signum. Amesius : « Plusquam ineptus est Bell. in tota hac objectione. Nam 1. Imago prohibita nullam efficaciam habet adiunctionis vere, nedum eamdem cum Sacramento Dei. 2. Sacramenta Vet. Test. fuerunt obscuriora, et pro-

inde non commendabantur tam claris attributionibus, ac Sacramenta Nov. Test. 3. Verbum Dei non habet eamdem rationem significandi, et obsignandi cum Sacramentis. 4. De aqua Baptismi rite recepti, non esset ineptus qui diceret : Est sanguis ipse Christi qui purgat nos ab omni peccato. » Resp. : Argumentum Bellarmini nec tantillum leditur hac evasione Amesii, et inepta tota quanta remanet penes Tropistas. Nam 1. supponatur tantisper, Catholicum (sive ex recta, sive ex errante conscientia, bona saltem fide) ex aspectu imaginis Crucifixi incitari ad inflammatissimum amorem Dei, et contemptum totius mundi; Vel etiam ex lectione, vel auditione passionis Domini etc., quis tamen ausit illa vocare corpus Domini? Nulla ergo singuli potest ratio, cur potius panis Eucharisticus debeat dici corpus Christi, cum non possit esse efficacior, quam imago Crucifixi, aut historia passionis, oculis, vel auro cordis, et corporis hausta. Ratio illa « significandi, et obsignandi, sunt mera verba ianua, ut ex alibi dictis constat. Ionomachie impietas explosa est tomo 2. Sacramenta Vet. Test. poterant clariora esse, quam Calvinistica, si similiter in circumstancia, aut esu agni Paschalis mox fuisse adhibita concilio Lutherano-Calvinistica. De aqua Baptismi non nisi ineptus diceretur a Calvinista, quod sit sanguis Christi; quia juxta ipsos remissio peccati precessit Baptismum, adeoque nec potest Baptismus ab ipsis diei vel signum sanguinis Christi remittens peccatum. Juxta Catholicos, et rei veritatem, Baptismus, quatenus est efficax signum gratiae, non est ipse sanguis Christi, sed ejus effectus moralis, quia ex merito passionis Christi, et institutione ejusdem habet vim conferendi gratiam, et remittendi peccata. Fixum ergo maneat, non nisi ineptissime dici, panem Eucharistie esse corpus Christi, qui est efficax ejus signum.

Ad CAPUT XI.

I. — Objicunt : « *Hoc* non potuit, cum proferebatur quidquam aliud demonstrare, quam panem : quia tum Dominus panem solum in manibus habuit, ex sententia Pontificiorum, qui docent, non fuisse corpus Domini in Sacramento, cum diceretur *Hoc*, sed peracta demum consecratione ». Resp. : Ly *Hoc*, non demonstrat panem praeceps, sed contentum sub illis speciebus; quod quidem

licet fuerit panis ante consecrationem, tamen vi illorum verborum incipit esse corpus Christi. Amesius 1. cavillatur circa ly « praeceps », putatque per « hoc tacite concedi, panem aliquo modo demonstrari, quamvis non « praeceps ». Resp. : Nihil incommodi, si gratis defut illud aliquo modo. Nam ut supra de vocula *Hoc*, dictum est, formale demonstratum Quo sunt species panis qui aliquo modo possunt dici panis, sicut caseus lignus. Quid vero hinc luci Calvinista? Amesius 2.: « Quomodo proferebatur *Hoc*, nihil fuisse contentum sub illis speciebus praeceps panem, Pontifici omnes concedunt : Ergo si contentum demonstraret, demonstrat panem ». Resp. : Si, *Hoc*, contentum in principio sub speciebus demonstraret, bona estillatione; inepta, et nulla, si illud contentum abstracta a tempore presenti, cum enuntiatur *Hoc*. Quis dubitet, potuisse Christum in Canna Galilea sic mutare aquam in vinum, dicendum : *Hoc est vinum*, ita ut in fine fieret conversione aquae in vinum? Tunc vero, ly *Hoc*, non significasset vinum, sed contentum sub speciebus vini. Amesius 3.: « Si contentum illud, vi verborum incipit esse corpus Christi, tun illa verba (*Hoc est corpus meum*) non sunt vera, antequam conversionem illam efficiat dederint. At vera verba necdum vera nihil possunt efficere : Ergo vi verborum illorum, non incipit esse corpus Christi ». Resp. : Minorem falsam esse patet iuxta jam dicta de conversione aquae in vinum per haec verba : *Hoc est vinum* Amesius 4. cavillatur, quid ly « incipit esse, ambigue » dicatur : Sed planum est, inceptionem illam esse instantaneam, in fine scilicet prolationis omnium verborum, quid ergo hie latet ambiguitas? Amesius 5. : Necessario sequitur ex concessione ipsius Bellarmini, per *Hoc*, demonstrare panem ». Resp. : *Aequus*, et peritus lector conferat verba Bellarmini, uti habentur in cap. 11. §. Haec explicatio, et §. Ad id vero, cum truncatis greca fide per Amesium, et, si potest, neget hunc esse sycophantem. Brevitas instituti nostri non patitur hic demonstrationem ad oculum.

II. — Objic. « Matth. xxvi. Bibite ex hoc omnes. Illud Ex hoc, non potest referri nisi ad vinum ». Resp. : Ly *Ex hoc*, non significat, ex hoc vino, sed ex eo, quod in calice sub speciebus vini continetur, quod quidem licet vinum fuerit ante consecrationem, tamen finita consecratione sanguis erat. Amesius : « Illud autem disertis verbis

testator Dominus fuisse fructum vitiis ». Mat. xxvi. v. 29. Resp. : Ex ore proprio judicantur hic Sacramentarii. Si enim haec verba, *Hoc est Corpus meum*, licet interpretari, *Hoc* est signum Corporis, cur non pariter *fructum vitiis* licet interpretari species vini? Et hoc xxi' ἔτη ποτῶν. Absolute dico, fructum vitiis ibi vocari partim species vini consecrati adhuc reliquas (nam etiam ha revera nata sunt ex vite), partim vinum omne profanum, quod in mensa, vel hydriis supererat.

3. Objic. « *Hic calix* demonstrat vinum : Ergo *Hoc*, demonstrat panem ». Resp. : *Hic calix* : significat, quod in calice continetur, ut dictum est ad 1. argumentum.

4. Objic. « Quod Dominus accepit, benedixit, frexit, id discipulis suis dedit, et danum demonstravit per pronomen *Hoc* : Sed accepit panem etc. Ergo ». Resp. : Argumentum hoc simile est huic : Petrus emit carnes crudas, coxit, et comedit. Ergo comedit carnes crudas. Tradidit ergo Christus quod accepit, sed transmutatum in suum corpus; non quidem per benedictionem antecedentem verba illa, quibus non iam consecramus (ut falso supponit Amesius), sed eo modo, et in illo instanti, quo placuit Christo; cum is non fuerit alligatus, ut nos, certe formae. Adde, hac argutiatione revinci ipsos Sacramentarios, ut cogantur fateri, in Cœna non accepi panem sacramentalem, sed vulgarem; cum sacramentalis non sit iuxta ipsos, nisi post recitata ea verba : *Hoc est Corpus meum*.

5. Objic. « *Est*, in hac sententia (*Hoc est Corpus meum*) non potest idem significare, quod sit, fiat, transubstantiatur, transubstantietur. Hoc tamen sensu accipitur a Papistis ; aliqui falsa esset sententia ». Resp. : Neg. subs. Nam in illa verba, sicut et quævis alia sententia, non habent perfectam significacionem, nisi in ultimo instanti, quo profertur ultima vox : in eodem autem ultimo instanti ponitur effectus verborum in esse. Amesius 1. : « Hoc totum nihil facit ad propositum, nisi verbum *Est*, significet effectuationem : debet enim necessario vel corpus factum, vel faciendum significare. Factum non significat : quia effici dicitur ejus vi causali : neque faciendum, nisi significet effectuationem, eodem modo, quo fit, fiat ». Resp. : Significat factum in fine prolationis verborum. Dicitur autem effici vi causali verborum, quia verba integre pro-

lata causant uno ex tribus illis modis in lib. 1. indicatis. Amesius 2. : « In eodem instanti non possunt haec verba simul facere corpus, et significare factum, quia unum horum ordine naturæ sequitur alterum ». Resp. : Ordine naturæ invicem se precedunt, et sequuntur haec duo. Nam verba illa quatenus causa sunt illius conversionis, precedunt conversionem : et contra, quatenus veritas propositionis pendet a rei essentia, conversione praecedit significacionem. Amesius 3. : « Ut ordine naturæ invicem se precedingunt et sequantur duae res, actiones aut effectiones absolute, non magis fieri, aut concepi potest, quam id, quod natura est absolute prius, esse absolute natura posterior respectu eiusdem ». Resp. : Et haec, et sequentes Amesii cavillationes evanescent, si ordo signorum in hoc puncto recte calleatur. Ignotus 1. intelligitur materialis verborum sensus. 2. Significatio. 3. Veritas practica. 4. Efficacia, et per consequens praesentia Corporis Christi. 5. Veritas speculativa. Sic ergo verba illa practice significantia sine dubio precedingunt effectum, nempe conversionem : haec autem praecedit significacionem, et veritatem speculativam verborum. Verba enim practica, cum efficiunt sicut objectum, hujus praesentiam non requirunt, sicut contingit in verbis speculative veris, ubi saltem natura prius est ejus objectum, quam ipsa verba significantia objectum verum. Non igitur efficiunt verba consecrationis sicut objectum vera sunt, sed ratione significacionis, aut veritatis practice, que non est conformitas cum objecto, sed cum intentione, et potestate loquentis. Amesius 4. : Si conversione praecedat significacionem verborum, per que effectu, tum effectu verbis nihil significantibus ». Resp. : Hoc verum esset, si significatio, et veritas practice non praecederet conversionem. Ex confusione veritatis practice, cum speculativa, manat omnis hic error.

6. Objic. « Sententia sacramentaliter acipi debet sacramentaliter, id est, significative, seu tropice ». Resp. : Si per ly « sacramentaliter », intelligatur idem quod tropice, simpliciter negatur assumptum, quod est mera principi petitiō, adeoque nugatio per variationem phrasium. Si vero per ly « sacramentaliter », intelligentur verba, que mysterium aliquod habent reconditum, licet non sint metaphorica; aut si propriissime acceptant pro verbis, quibus instituitur Sacramentum, et confitetur, tunc verissime

mum quidem est, haec verba esse sacramentalia : Sed nihil hinc praesidiū sacrilegis Trophistis.

7. Objic. « Nisi Apostolis venisset in mentem, Corpus figurate acipi debere, turbati fuissent de re tam prodigiosa ». Respondet S. Chrysostomus, Apostolos non fuisse turbatos in hoc mysterio, quia jam de illo fuerant edociti Joan. vi. Christi enim promissionem intellexerant, ejusque impulsionem avide expectabant. Adde, Christum eorum mentes illuminasse, ut summa cum reverentia tantum Sacramentum susciperent. Amesius atrocis calumnias hic revomit in Catholicos, quas piget referre. Insulsum autem est, quod putat, spiritualiter adäquate converti cum figurate, et metonymice dicto. Nimirum iuxta hunc Sacramentarium, cum iuxta Apostolum I Corinth. xv. *Surget corpus spirituale*, non aliud intelligitur, quam figura, et signum corporis animalis.

8. Objic. « Corpus, quod in Eucharistia datur sub specie panis, corporaliter manducatur, et dentibus teritur, vel masticatur : Sed hoc alienum est a corpore naturali Christi. Ergo ». Resp. : In aliena specie, concedo : in propria, nego subsumptum. Falsum absolute, et universaliter est, non manducari nisi quod masticatur, et afteritur dentibus; alioqui nunquam manducarent edentuli, ut patet aspiciunt. Et quamvis hoc universaliter verum esset, adhuc nihil nobis officeret, quia Christus sub aliena specie alteratur, dum ipse integer in se, et impossibilis, uti corpus spirituale (qualia ait Apostolus I Corinth. xv. future corpora nostra in resurrectione, angelicam impossibilitatem, subtilitatem, agilitatem imitantia), perseverat. Falsum quoque est, « si corpus Christi absolute non manducatur in Eucharistia, tum illud *Hoc*, quod absolute accipitur, et manducatur, non fore proprio corpus Christi. Oppositum constat ex dictis in verbo *Corpus*. Denique falsum est, « species accidentales per se non posse esse objectum realis dividentis, et corruptientis, qualis est atritio », si Deus accidentia conservet per suam absolutam potentiam sine subjecto substantiali.

9. Objic. « Passim in Scriptura de similibus rebus occurruunt scilicet predicationes, id est, tropica, aut figurata ». Quid hinc inferunt Sacramentarii? ergo etiam in institutione et effectione? Legant hoc nobis ex Scriptura; aut evidenti argumento inde de-

prompto evincent. Hic haeret aqua, et proprio telo confondiuntur, quo omne non scriptum dogma repudiatur. Unde prorsus superfluum est, varias tropicas Scripture locutiones hic velle excutere, quo tamen liberter extravagatur Amesius, ne nihil egisse videatur. De illo (*Petra erat Christus*) jam alibi dictum est.

10. Objic. « In illis verbis : *Hoc est Corpus meum* : per *Corpus* significatur totus Christus : Ergo tropus aliquis necessario debet concedi ». Resp. : Verba illa proprie significant, et nomine corporis solum corpus intelliguntur, nomine sanguinis solus sanguis : nec tamen distrahit corpus a sanguine, quia conjuncta sunt illa ob necessarium concomitantia; licet ista conjunctio non significetur istis vocibus; sicut neque negatur. Amesius : « Si nomine corporis solum corpus intelligitur, tum in Sacramento non significatur, Christum quidquam pro nobis, vel in anima, vel in fâ, vel in rebus externis, vel denique in toto homine fuisse passum; quod est plane absurdum ». Resp. : Hoc equidem foret absurdum: at non sequitur hoc ex nostro dogmate. Non enim hoc ipso, que vi verborum significatur separatio sanguinis a corpore, simul significatur passio, et mors Christi atrocissima? Porro ad intellectum hinc nos configure nec opus est; nec, etsi opus esset, nobis officieret. Ut enim saepe dictum est, non omnem omnino tropum excludimus universum in omni locutione de sacramentis; sed solum metaphoram, et metonymiam, quem proprietatem, et veritatem rerum tollunt.

11. Objic. « In illis verbis : *Hic calix novum Testamentum est in meo sanguine*, duplex tropus necessario est admittendum. 1. In voce *Calix*. 2. In voce *Testamentum* ». Resp. : Non negamus in verbo *Calix* tropum esse, sed ibidem clarissime explicatum, per ly *bibite*, et, qui pro *vobis fundetur*: *Calix* enim nec bibitur, nec funditur, sed liquor in eo contentus, ut vel pueri norunt. Unde futilis est cavillatio Amesii, cum replicat : « Everti hic a Bellarmine fundamenta, quibus superstruit transubstantiationem. 4. Nullum tropum esse, ubi agitur de sacramentis instituendis. 2. Omnem tropum esse obscurum. » At nusquam Bellarmine universaliter utrumque asseruit, sed de iesi tantum tropis loquitur, qui tollunt rei veritatem. Iterum cavillatur cum subdit : « Duo Bellarmine statuere, quorum unum alterum

everat : tropum hunc esse non minus aperatum, quam voces proprias, et tamen explicari ». Verum 1. tropus ut conjunctus, et explicatus per verba *Bibite*, et *funditur*, non indiget alia explicatione, nec magis obscurus est ita, quam verbum proprium. 2. In voce *Testamenti* nullus est tropus; quia non accipitur pro voluntate Testatoris, que de haereditate disponit : sed de instrumento authentico, quo applicatur haeredibus jus ac haereditas ipsa. Omnia autem sacramenta dicuntur testamentum, sed precipe Eucharistia, quia non solum est instrumentum conferenda haereditatis; sed etiam continet apertissimam representationem effusionis sanguinis Domini, a quo vim suam habet Testamentum novum. Unde patet, quomodo proprie dictum sit non solum a Matthæo, et Marco : *Hic est sanguis meus novi Testamenti*: sed etiam a Luca, et Paulo : *Hic calix novum Testamentum est in meo sanguine*. Nam illi sumunt Nov. Test. pro voluntate Testatoris : hi pro instrumento illius voluntatis, seu promissionis. Unde priorum sensus est : « Hic est sanguis, quo sanctificat voluntas, promissio, et pactum Dei »; posteriorum autem iste : *Hoc sacramentum Eucharistie sub specie vini est authenticum instrumentum*, quo applicatur nobis jus ad haereditatem a Deo promissam. Multa hic regerit verba Amesius, sed nihil ad rem.

12. Objic. « Finis unus Eucharistie est memoria Christi, corpus, et sanguinem suum pro nobis dantis. *Hoc facite in meam commemorationem*. Sed memoria est rei non presentis : Ergo corpus, et sanguis Christi non realiter adsumt ». Resp. : Consequenter prorsus nulla est in male formato argumento quod tollere ipsum Apostolorum communione presente Christo factam, mirum est non advertere Calvinistas. Quod si ita reformetur : (Commemoratio est rei absens: Eucharistia est commemoratione: Ergo est rei absens); Conceditur totum, si recte accipiant res præsens, scilicet ipsa cuius sit commemoratione. Haec autem non est ipsum corpus, ut sic, sed potius ejus passio et mors. Unde aperte nos jubet Apostolus I Cor. xv. sumere S. Eucharistiam in memoriam passionis, et mortis Dominicæ. Perquam falso ait Amesius : « Pugnare ejusmodi commemorationem cum sensu communis, ut Christus realiter, et substantialiter fieret, et comedetur in memoriam passionis ejus. Nam medium institutum commemorationis

ergo, idem re ipsa esset cum re commemo-
rata». Falsitatem hujus cavilli in Colloquio
Possiacensi adversus Sacramentarios optime
demonstravit P. Jacobus Lainius, ut refert
Franciscus Sacchinius tom. 2, histor. Soc.
Iesu. Porro haud obiter notandum est :
quod hoc argumentum Sacramentariorum
aperte repugnat Calvinio, qui non tantum
contendit, Christi corpus substantialiter ac-
cipi in S. Eucharistia, sed etiam in Com-
ment. I Cor xi, expresse refutat hanc ob-
jectionem, dicens : Ad commemorationem
sufficere invisibilis presentiam. Sic etiam
memoriae Martyrum, et monumenta vocan-
tur separata, eti substantialiter vere, et
realiter continent corpora eorum, quorum
dicuntur « memoriae ».

13. Objic. « Illud quod fuit in poculo,
post consecrationem vocatur : fructus vitiis.
Matth. xx. v. 29. Marc. xiv. v. 25. Mane-
bat ergo substantia viti. » Resp. : Hoc jam
solutum est in superioribus; nec aliud evi-
cunt, aut suadent, que Amesius hic verbose
congerit.

Ad CAPUT XII.

I. — Probatur eadem veritas ex I Cor. x.
Calix benedictionis, cui benedicimus, etc. His
verbis significatur, consecrationem necessaria-
riam esse ad hoc Sacramentum confidendum;
que tamen necessaria non esset, si tantum
esset figura, seu representatio sanguinis
Domini: Manna enim, aqua de petra, et
agnus paschalium nullam requirebant consecra-
tionem, ut essent figura, vel sacramenta;
neque in aqua Baptismi necessaria est bene-
dictionis, ut sit sacramentum. Nec evadit Cal-
vinus cum ait : « Benedictionem calicis esse
consecrationem, qua efficitur, ut vinum
commune, sit sacramentum : Contra enim
est : Quia si sic esset, vel quia sacramen-
tum est signum ad placitum, vel quia habet
analogiam quamdam ad rem signatam ex
natura rei. Non primum; quia ad illud suf-
ficit prima institutio : Non secundum, quia
illa analogia cum sit naturalis, est in re ante
omnem consecrationem. Amesius ad haec
suaviter silet; imo, quod mirum est, dicere
non veretur; « Conclusio hujus argumenti
nisi nullo modo ferit, aut tangit. Conclusio
autem iuxta Bellarminum haec est : Eucha-
ristia non continet tantum representationem,
sed etiam veritatem corporis Christi.
Amesius simplici lectori fucum facit, cum

ita proponit conclusionem : « Ergo hoc Sa-
cramentum non est tantum figura, seu re-
presentatio ». Nempe sic enervatur Bellar-
minus consuetus truncatione? Quia subdit de
Baptismo, et agno Paschali; aperte falsa
sunt, nec vel apparet ex Scriptura id
probat Amesius. Illustrè ejusdem mendacio-
num est, cum addit : « Bellarminus ipse
jam modo dixit, benedictionem illam Chri-
sti, Luc. xxii. v. 17. perlinere ad agnum
paschalem ». Usque adeo Bell. hoc non di-
cit, ut potius contrarium non obscurè indi-
carit c. 42, in argumenti ultimi responsive.
Manet itaque inconveniendum Bellarmini effa-
ctum : quod institutio ipsa Christi sufficiat ad
signum constitendum, adeoque non sit
opus consecratione, nisi ob transmuta-
tionem panis in corpus Domini etc. Ridiculum
autem est, quod hinc inferi Amesius, et ait:
« Si institutio signi supervacaneam facit
benedictionem, tum certe nimis inepti sunt
Pontifici, qui non tantum aqua a Christo
institutae benedicunt ad Baptismum; sed et
in suis otiosis institutis, aqua, oleo, sale, ce-
reis, cineribus etc., et otio, et verbis bonis
intemperantissime abutuntur ». Hæc benefi-
cio logice quodlibetæ inferuntur : Hoc
non est necessarium : Ergo est superva-
caneum, inutile, ineptum. Apage inutiles
ineptias !

II. — Eodem in loco legitur : *Et panis
quem frangimus.* Præfatio haec idem est quod
immolatio, sive oblatione; que non est triti-
cei panis, sed Christi. Negat Amesius, « fra-
ctionem hic idem esse, quod est immola-
tio »: At affirmat Calvinus. Utri creditis Sa-
cramentarii? Quocumque modis vertat Amer-
sius, et satagat, numquam evincet oppositum.
Nam quod ait : « Blasphemum esse,
fractionem proprio sensu tribueri Christo in
Eucharistia existenti ». Resp. : Non tantum
blasphemum, sed etiam stolidum esset, si
de fractione, et immolatione cruenta, et
Capharnaïtica intelligatur; de incruenta
dicitur infra.

III. — Ibidem dicitur panis, et calix, com-
municatio corporis et sanguinis Christi : Sed
haec communicatio fit corporaliter, realiter,
et proprie. Tum quia sensus literalis, et pro-
prius semper est eligendus, nisi evidenter
probetur contrarium. Tum quia sic expo-
suere SS. Cyrillus, Chrysostomus, etc. Tum
quia intentio Apostoli fuit, avertere Corin-
thios a sacrificio Æntifilium, et ab eis carni-
um immolatarum: avertit autem illos, osten-

dendo mensam, et sacrificium longe prestantius : Ergo vera caro, et verus sanguis est in
altari; alias Apostolus nihil obtinuissebat. A-
mesius : *Sicut xoxoviz cum dæmonis in men-
sa dæmoniorum non requirebat substialem
presentiam dæmoniorum in vel subspeciebus
idololatrii corum ciborum : sic neque communi-
catio cum Christo in mensa Domini requirit
corporalem presentiam Christi sub speciebus
panis, ac vini.* » Resp. : Argumentum hoc
a pari valeret, si utробique supponatur ead-
em; quod hic certe non fit. Si enim ad hoc,
ut quis fieret particeps mensa dæmoniorum,
fuisset etiam necesse, ut idolothyta sic ini-
tiarentur (Hic est dæmon etc.). Et dæmon
posset, velletque se semper reddere presen-
tem sub speciebus idolothytorum, eorum
substantia destructa; sine dubio xoxoviz cum
dæmonis inclusus substancialiter eorum
presentiam. Ad execrandam ergo xoxoviz dæ-
moniorum sufficit quocumque modo partici-
pem fieri sacrifici, et idololatrica mensa.
Et certe simile ex S. Chrysostomo relatum,
convincit intentum, et insigniter illustrat.
Sicut enim amans quispiam, cum videt per-
sonam a se amatam desiderare vestes, aut
quid aliud alterius, continuo offert ipse sua
ills meliora : ita et Apostolus, cum videbat
Corinthios desiderare idolothyta, ut eos re-
vocaret, ostendit illis mensam Domini, in
qua sanguinem, et carnem habent sine
comparatione prestantiorem. At si vera
esset sententia Calvinistarum, nihil obti-
nuisset Apostolus. Si enim tantum figura
carnis, et sanguinis Christi est in altari, non
magis movisset oratio Apostoli, quam move-
ret, qui personæ amatæ offerret vestem se-
riam depictam, ut eam averteret a ueste
serica vera, quam concupierat. Amesius :
« Absurdum admodum est, dicere, sine ullo
tropo, panem esse corporaliter communica-
tionem, id est, substantiam esse actionem,
et subjectum esse adjunctum, essentia sua
corporali ». Respondeo : Apostolus loquitur
de formalis, non de effectiva participatione
corporis Christi; eti illa fide hæc non con-
tingat. Insulsus ille cavillus evanescit pro-
tinus, si verba Apostoli genuine intelligan-
tur; sic nempe : « Calix benedictionis »,
id est, consecratus a Christianis Sacerdoti-
bus, « nonne communicatio sanguinis Christi est »; id est, nonne communicat, et par-
ticipes facit sumentes ipsius sanguinis Christi;
« El panis, quem in altari frangimus, id
est, offerimus Deo, et oblatum distribuimus

populo, nonne participatio corporis Domini
est? id est, nonne sumentes participes vere
corporis Christi flunt?

Ad CAPUT XIII.

Eadem veritas robatur ex I Corinth. xi,
ubi reprehenduntur quidam, quod indigne
recipient corpus Christi, et inde dicuntur
non vitam, sed judicium hauiire. At isti non
recipient spiritu, et fide corpus Christi; quia
utiliter recipient, si ita recipient: Ergo
solo corpore : Ergo corpus Christi est pres-
ens in Eucharistia; neque enim ore corpora-
li sum potest corpus Christi, utest in co-
lo. Amesius : « Qui indigne recipient Sacra-
mentum, rei sunt corporis Domini, quia in-
juria afficiunt symbola sacra, corpus Domini
repräsentantia et exhibentia ». Respondeo : Non constant sibi Ieronimiani Sa-
cramentarii, qui alias rident Catholicos dicen-
tes : honorem et contumeliam imaginum
referri in exemplar: hic vero contendunt,
esse sacrilegum summum, indigne sumere
figuram, seu signum corporis Christi, eo
quod ea contumelia redundet in Christum.
Porro injuria non fit imagini, nisi cum animo
eam injuriandi quis violat; si enim alia
de causa disperatur, conculeatur, macule-
tur etc., nemo dicit, violatum esse honorem
ejus, cuius est imago. At rei sunt corporis
Domini, qui Eucharistiam indigne tractant,
etiam non accesserint animo violandi Eu-
charistiam : Ergo. Amesius : « Propositio
est manifeste falsa : Philistheï enim gravissi-
mam injuriam fecerunt areæ, cum eam induxerunt in ædē Dagonem Dei sui, et collo-
caverunt eam prope Dagonem non animo
eam violandi, sed honorandi. I Regum v.
Sic et Betsamite, cum arcam non inspex-
erunt. cap. vi. vers. 49. ibid. Immo David
ipse, et Oza censebant injuriam facere
arcæ, quando nihil minus cogitabant. II
Reg. vi. » Respondeo : Propositio Bellarmini
manet illæsa : nec ad rem sunt instantiae A-
mesiana. Nam arcæ Dei religiosus, et ex-
imius debebatur cultus; cui valde repugna-
bat, computari inter idola Philistæorum.
Itaque materialis injuria in primis hic ma-
nifesta est; formalis vero etiam non debeat
in Philistæis, quatenus non studebant erro-
rem suum vincibilem, et culpabilem tollere,
sciscitando ex Hebreis, qua reverentia tra-
ctare arcæ deberent. Betsamite, et Oza
manifeste peccarunt contra honorem arcæ

præceptum VI. Num. v. vers. 15. et 20. Itaque firmiter stat hoc argumentum Bellarmini.

Confirmatur amplius 1. Quia si ideo peccarent, qui indigne sumunt Eucharistiam, quia illa Christum representat, non licet homini peccatori verbum Dei audire. Amensis : « Non licet cuiquam verbum Dei indigne audire ». Res : Hoc enim vero mirabile est. Quomodo ergo convertentur peccatores ex auditio[n]e verbi Dei, si illud audiendum in statu peccati peccant : aut quid est indigne audire verbum, vel sumere Eucharistiam nisi in statu peccati ?

Confirmatio 2. Quia Manna, et aquam petre sumbentes promiscono boni, et mali, digni, et indigni; et non dicebantur ulli rei corporis Domini, neque iudicium sibi manducasse. Amesius. « Paulus 1 Cor. v. v. 10. verbis claris, quamvis non iisdem dicit, plerosque eorum iudicium sibi manducasse. Palam est, non lieuisse in Vet. Test. homini pollutu edere de panibus propositionis. I Reg. II. » Resp.: Cum Sacramentaria non vereatur tam perspicua verba Christi: *Hoc est Corpus meum, ad suam heresim detorquere, mirum non est, quod idem tentet in Apostolo, in quo nullum vestigium apparet, « quod ideo prostrati fuerint in deserto », quod indigne, seu cum conscientia peccati comederint Pascha; sed ob frequentes obscurmurations, idolatriam, et alia scelera, de quibus in Exod. et Num. Et Apostolus eadem perstringit, nulla mentione facta indignae manducationis. Panibus autem propositionis non licet vesci polluto in Vet. Test. qui erant typi, et figura Eucharistie. « Nec ridiculum est, uti putat Amesius) concedere, figuram Eucharistie non potuisse a pollutu sumi, et tamen negare, eos peccare, qui figuram Christi indigne tractant ». Nam panes propositionis quis licite sumeret, non tenebatur sub novo peccato mortali esse mundus ab omni labore mortifera; sed tantum requirebatur munditia legalis, ut*

Ad CAPUT XIV.

de quibus in Exod. et Num. Et Apostolus eadem perstrigat, nulla mentione facta indignae mandationis. Panibus autem propositionis non licebat vesci pollutu in Vet. Test. qui erant typi, et figura Eucharistiae. « Nec ridiculum est (utip putat Amesius) concedere, figuram Eucharistie non potuisse a pollutu sumi, et tamen negare, eos peccare, qui figuram Christi indigne tractant ». Nam ut panes propositionis quis licite sumeret, non tenebatur sub novo peccato mortali esse mundus ab omni labore mortifera; sed tantum requirebatur munditia legalis, ut nempe ne copula conjugali (aliquo licita) esset pollutus: et idem est de carnibus sacrificiorum. Praecepta autem fuit haec munditia corporalis et legalis a Deo, ut esset typus veræ, et spiritualis munditiae, quæ exigenda esset in Nov. Test. ad omnem licitum usum sacramentorum, et maxime S. Eucharistiae. Unde evanescit cavillus Calvinisticus. Haec cum perspicue versitatis sin, ad convicione more suo versus Amesius ait: « Hic summa perversitate Bellarmini, et aliorum

Pontificiorum attente debet observari : Imagines Christi, et Sanctorum veneratio, et religioso honore dignas esse docent, quia in eis ea similitudo ad res sacras, et dedicatio divini cultus, ut Bellar. docet tom. 2. de Imaginibus, signo crucis, templis etc., et tamen Baptismo nullam speciem reverentiam deberi, et in ejus violatione peccatum nullum admitti, ratione significatio, et representationis divinae Dei gratiae in Christo; idem Bellarm. hoc in loco non dubitat sustinere: ut Baptismo depresso, spolis eius non ornetur Eucharistia; sed in idolum transformetur ». Resp.: Calumniator, et verba dat tropista. Nemo Catholiceum dubitat saltem tantum deberi venerandum sacramento Baptismi, quanta imaginibus Christi, signo crucis, templo etc. et peccare eum graviter, quicumque illud indigne tractat : Negamus autem talem speciem reverentiam deberi aquae Baptismi, ad singulis eius particulis, qualis S. Eucharistie; cuius vel minimas particulas « in terram decuti anxius palmarum cum Tertulliano. Justior est detestatio perversitatis Sacramentariae, qui non majorum veneratio Eucharistie mysterio exhibendam censem, quam Hebrei agno Paschali, aquae de petra etc.

DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ.

589

nus est : *Quod in os intrat, si immunendum est, in ventrem vadit, negue intrat in cor, ut addit Marcus vii. vers. 19.* id est, non tangit, nec fedat animam, ut putant Pharisei, *sed in secessum emittitur*. Corpus autem Christi, etsi sub speciebus sacramentalibus, ipso sic volente, per modum cibi, et potus sumatur, deglutietur, alteretur ; non ideo tamen in secessum mittitur; quia immutatis, et absumptis speciebus panis, et vini desinit ibidem esse.

dum, et vado ad Patrem : « ubi etiam promittitur Spiritus sanctus, ut suppleat absentia Christi defectum ». Resp. : Reliquum mundum, quod conversationem humanam: et Spiritus S. promittebatur, ut suppleret absentia Christi defectum inter homines, humano more conversantes. Et certe aliquo etiam ex illis verbis Joan. xvi. v. 28. *Exivi a Patre meo, et veni in mundum, inferri pariter deberet : Christum non esse extra mundum apud Patrem ; idemque est de descend-*

II. — Objic. a Luc. xxiv. *Palpate, et videete etc.* Veritas carnis Christi probat aspectu, et contactu : *Sed in Eucharistia non potest illa probari : Ergo non est ibi*. Resp. : *Sequitur affirmative : Hoc palpatur, et videtur. Ergo est corpus. Sed non negative : Hoc non palpatur, nec videtur : Ergo non est corpus. Amesius : Si affirmative sequatur de hoc, aut illo corpore, tum, cum in Eucharistia panis videtur, et palpatur, panis etiam est*. Resp. : *Sequitur moraliter, et etiam physice certa illatione, sed non metaphysice, et theologicie infallibiliter : sicut cum video ignem prope ardenteum, physice certus sum, quod combustibilis absumet; at per miraculum secus fieri potest; ut in forna Babylonica tres pueri permanentes illatione*

multitudine, et agnus digrediens sub
stinctum. — Obijc. « I Corin. 11. Eucharistia
sexies ad minimum vocatur panis, etiam
post consecrationem ». Resp. : Scriptura
ordinarie vocat res, ut exterius apparent :
sie serpente aneum vocal serpentem : An-
geles, qui in forma humana apperebant,
vocat viros etc. Neque tali tropus in mat-
eria Sacramenti necessario excludit. Neque
sequitur (ut contendit Amesius), « si corpus
Christi recte vocatur panis, propter simili-
tudinem cum pane; tum panem etiam recte
vocari posse corpus Christi propter similitu-
dinem, et insuper singularem rationem,
quam habet ad corpus Christi » : Nam cor-
pus Christi speciebus Sacramentalibus velu-
tum, est verissimum, et proprie dictus panis
celi (ut Joan. vi. vers. 52. dicitur) seu ali-
mentum spirituale animarum : panis autem
triticus, in nullo vero, aut proprio sensu
est corpus Christi. Unde respondet optime
Bellarius : Vocari panem ab Apostolo
Christi corpus, quia nomine panis intelligi-
tur generatio omnis cibis pharsi hebraica.
Neque haec synecdoche speciei pro genere
quidquam hic incommodat, sicut metony-
mia signi, pro re signata. Nec quidquam

III. — Objic. Joan. xiv. *Relinquo mun-*

tur : *quem frangimus*. Non enim loquitur universaliter de omni cibo, vel pane, sed de Eucharistico, quem in altari frangimus, id est, offerimus Deo, et oblatum distribuimus populo, ut supra dixi. Denique si argutatio hæc vim haberet, probaret quoque, Christum esse filium hominis, ut consideranti patchit.

VINDICÆ

PRO LIBRO SECUNDO

DE SACRAMENTO EUCHARISTIÆ

Ad CAPUT XXXIX.

Amesius dissimulans pro veritate Catholica stare consensum SS. Patrum, ex industria præterit que Bellarmius integro libro. II. per 39. capita ex iisdem produxit. Porro ea ad decem capita brevissime reduci possunt ; si præsentim ea argumento testimonia se ligantur, que præter simplicem assertioñem veritatis, argumentum continent, que falsam interpretationem excludant. I. Est eorum Patrum, qui expresse excludunt solam figuram ; ita Damascenus lib. IV. cap. 14. Ambrosius lib. VI. de Sacram. cap. 1. Epiphanius, Euthymius, Theophilactus etc. II. Quibus Patres docent Christum in Sacramento non solum fide, sed re ipsa nobis coniungi ; et non solum per voluntatum concordiam, sed etiam cum propria contactum nobis copulari. Ita Chrysostomus hom. 60. ad popul. Hilarius lib. VIII. de Trinit. Cyrilus lib. IV. in Joan. cap. 4. Cyrilus Hierosolymit. Cateches. 4. etc. III. Quibus Sancti exaggerant charitatem Christi, quia ne pastores oves suas, nec matres filios suos carnibus alunt. Ita S. Chrysostomus hom. 38. in Matth. XLV. in Joan. Augustinus epist. 120. cap. 27. IV. Quibus rationes reddunt, ob quas Christus voluit sub speciebus panis et vini, et non in propria specie nobiscum manere, et ad manducandum ac bibendum dari, scilicet ut fides probaretur et exerceretur, et ut sine horrore caro et sanguis eius sumeretur. Ita SS. Ambrosius, Damascenus, Augustinus, Cyrus, Theophilactus etc. V. Quibus dicunt in hoc Sacramento grande quoddam intervenire miraculum divinae omnipotentiæ opus ; quod certe stare nequit cum sola significatio panis, qua non est nisi denominatio extrinseca, nec umbram Calvinistica signi nihil tale secum patiuntur.

Porro etsi Amesius de SS. Patrum suffragio parum sollicitus, ea plane dissimularit,